PRILOG VREMENA SADAŠNJEG

(GERUNDIO PRESENTE)

- BEZLIČAN glagolski oblik, gradi se tako što **3. licu plurala prezenta dodamo *-ći*:**

ležati / **ležim** → (oni) **leže** → leže + **ći** → **ležeći**

gledati / **gledam** → (oni) **gledaju** → gledaju + **ći** → **gledajući**

tresti / **tresem** → (oni) **tresu** → tresu + **ći** → **tresući**

- ima funkciju PRILOGA (adverba) u rečenici, ukazuje na ISTOVREMENOST (simultaneità); zbog toga se formira isključivo od **imperfektivnih** glagola (V_{imperf}):

Ležeći u krevetu, Pera čita knjigu.

= *Dok leži* u krevetu, Pera čita knjigu.

- može označavati i simultanost u prošlosti ili budućnosti (istorijski futur):

Ležeći u krevetu, Pera je čitao knjigu. = *Dok je ležao* u krevetu, Pera je čitao knjigu.

Ležeći u krevetu, on će pročitati knjigu. = *Dok bude ležao* u krevetu, on će pročitati knjigu.

*

Gerundi su nastali od PARTICIPA (vrste reči koja ukazuje i na radnju i na osobinu; ima u isto vreme **pridevsko i priloško značenje**). Participi su nestali iz srpskohrvatskog jezika, i prešli u GERUNDE ili PRIDEVE (adjektive). Kako razlikovati gerunde od tih prideva?

Gerundi su prilozi, nepromenljive reči.	Pridevi se menjaju po broju, rodu i padežu.
Gerundi mogu nastati i od V_{tr} i V_{intr}.	Pridevi se formiraju od V_{intr}.
	letući tanjir (disco volante, disco che vola),
	vruća voda (acqua bollente, a. che bolla)
	idući petak (venerdì seguente, v. che segue)
	tekući račun (conto corrente, c. che corre)

**
Takvi pridevi (ne-gerundi) su ipak bili retki, zbog čega su ponekad gramatički neispravni:

pisaća mašina (macchina da scrivere): pisati → pišu → pišući, pišuća – a ne pisaća

goruće pitanje (questione ardente): goreti → gore → goreći, goreće – a ne goruće

***
Poslednjih godina ponovo postoji tendencija da se stvaraju takvi pridevi:

svetleća reklama, padajući meni, misleći čovek, rotirajuće svetlo, krstareća raketa

PRILOG VREMENA PROŠLOG

(GERUNDIO PASSATO)

- BEZLIČAN glagolski oblik, gradi se tako što se **infinitivu odbije *-ti* i doda *–vši/-avši***:

napisati (**napisa**-ti) → napisa → napisa + **vši** → **napisavši**

uzeti (**uze**-ti) → uze → uze + **vši** → **uzevši**

iseći (**isek**-ti) → isek → ise**k** + **avši** → **isekavši**

pomoći (**pomog**-ti) → pomog → pomo**g** – **avši** → **pomogavši**

- takođe ima funkciju PRILOGA, ali ukazuje na ANTERIORNOST (anteriorità); zbog toga se formira isključivo od **perfektivnih** glagola (V_{perf}):

Napisavši pismo, odnela ga je u poštu.

= Nakon što je napisala pismo, odnela ga je u poštu.

*

Pridevi nastali od ovog participa su mnogo ređi (biti → bivši), tako da se ovaj nastavak skoro isključivo sreće uz gerund prošli. Ostala dva participa prešla su u radni glagolski pridev (radio/radila...) i u prideve koji danas imaju nastavak -iv (nedodirljiv, osetljiv...).

1. Transforimiši / dopuni rečenice stavljajući gerund umesto prezenta / perfekta i obrnuto.

Kad vas gledam kako zevate i meni se spava.

_____

Čovek se brzo umori penjući se uz planinu biciklom.

_____

Ne pazeći, možete se zaraziti virusom.

_____

Dok su odlazile vozom, Ankica i Slađana su nam mahale.

_____

Baba se povredila preskačući ogradu terase.

_____

Mića se ujeo za jezik. Rekao je glupost jer je želeo da impresionira Emu.

_____

Mnogo ste pogrešili kad ste se onoliko radovali prvom golu.

_____

Jova je pobesneo čekajući Tanju da izađe iz butika.

_____

Otišli su kod lekara sa strahom za Nikolino zdravlje.

_____

Ne verujem da ćeš napraviti veliku karijeru tako što ćeš pevati kao prateći vokal.

_____

Dok smo se šetali kejom, naišli smo na jednog starog prijatelja koji nas nije prepoznao.

_____

Učeći geografiju, čovek ponekad poželi da ode na neko daleko putovanje.

_____

2. Transforimiši rečenice stavljajući gerund prošli perfekta i obrnuto.

Kad je napravio oružje od metala, čovek je lakše lovio.

_____

Pogledavši film „Z i dve nule“, Zorica nije više bila gladna.

_____

Pošto je uvideo da nema drugog rešenja, Đorđe je platio kaznu.

_____

Čim su se doselili u novi stan, Paunovići su ga odmah okrečili.

_____

Tek kad je izašla na terasu, Maja se setila da je na 18. spratu.

_____

Videvši cene, gospođa Milić je ljutito izašla iz prodavnice.

_____

Kad je stigla sa letovanja, Biljana je počela da radi.

_____

Ušavši u Ginisovu knjigu rekorda, oni su ostvarili životni san.

_____

Igor je shvatio koliko je život lep tek pošto je posetio Afriku.

_____

Jovana je napustila fakultet nakon što je shvatila da može da živi i od manekenstva.

_____

Damir je završio razgovor sa njom tako što je zalupio vrata.

_____

Iako nije shvatio vic, Zoran se ipak kurtoazno nasmejao.

_____

Čim je stigla kod zubara, Katarina više nije osetila zubobolju.

_____

Gavrilo i Magda su otišli iz bioskopa pošto su videli da im je film dosadan.